

En record de Miquel Caminal

Ferran Requejo

Escriure una nota d'urgència sobre un col·lega professional que va ser alhora un amic de molts anys té sempre el risc de caure en una improvisació injusta, en una parcialitat recurrent. Tanmateix, en el cas d'en Miquel tot resulta fàcil de fer. Treballar, divertir-se, teixir complicitats, dissentir. El seu tarannà personal creava una comunicació fluïda, unes empaties immediates.

En temps presidits pels dogmes ideològics d'una esquerra més platònica que aristotèlica, l'estil d'en Miquel sorprenia quan sempre procurava més persuadir que convèncer.

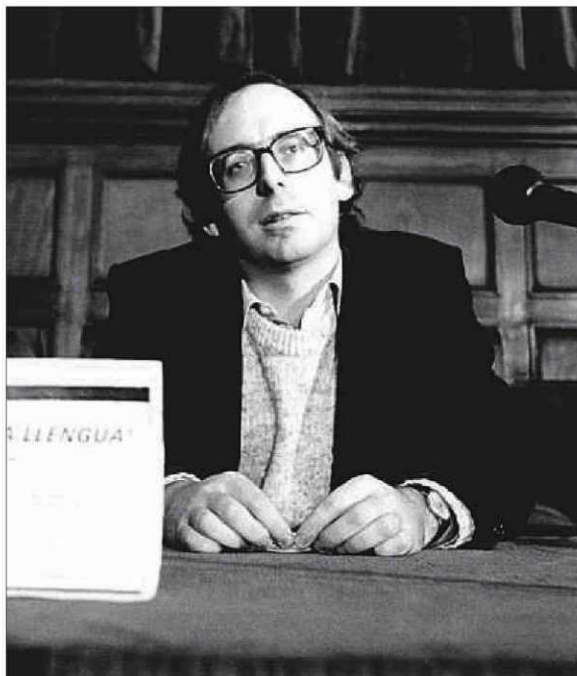
El seu inquiet polemisme interior contrastava amb la seva consubstancial flegma pràctica. Procurava fer del pluralisme un programa i del respecte tolerant una convicció.

Com bona part de la seva generació, socialitzada en la universitat pobre i decadent del darrer franquisme, es va adherir als plantejaments d'una esquerra en busca de *nous horitzons* de modernitat i d'emancipació de les classes socials més desfavorides. Però el seu caràcter negava qualsevol aguit de dogmatisme. D'estil irònic, sense ser mai cínic,

expressava sovint les idees en privat amb una corrosiva alegria que sempre moderava intel·ligentment en públic.

Vivia en un món de noms avui reivindicats: Otto Bauer, Karl Renner, Woodrow Wilson i, en l'esfera local, Valentí Almirall, Pi Margall, Rovira i Virgili. Era catalanista en un moment i context en què era una posició minoritària dins del *progressisme* antifrancista. Defensava un catalanisme amb arrels històriques quan aquest no era sinó un aspecte que molts consideraven més aviat marginal en termes d'emancipació col·lectiva *universal*. Aquelles referències el van acompanyar tota la vida, molt més que la de Comorera, a qui va dedicar una tesi doctoral monumental que es va convertir en referència indefugible d'especialistes, però de la qual amb la distància que donen els anys sabia parlar-ne amb una distància irònica.

Vam coincidir com a professors de Ciència Política a la UB en els temps de la transició política de finals dels anys setanta. Temps esperançats però intel·lectualment molt grisos. Les universitats tot just començaven a renovar-se. En Miquel va contribuir a la creació i consolidació dels estudis i de la recerca en el camp de la ciència política, aleshores un àmbit poc conegut i molt desconectat del món acadèmic internacional. Tres dècades després de la situació acadèmi-

SALVADOR SANSUÀN / ARXIU

Miquel Caminal, quan era vicerektor de la UB, el 1986

ca de les universitats catalanes és molt diferent. I els llibres i articles d'en Miquel Caminal hi han col·laborat de manera important. També els seus articles divulgatius de premsa han servit molt per aixecar el nivell de com

es parla de política en aquest país.

Fer-se gran millora la capacitat de saber separar el gra de la palla, de saber acomodar els dubtes i de discriminar incerteses. En Miquel va voler ser sempre més una referència reposada que

un líder ideològic. Parlar de la seva obra es fer-ho de quatre paraules clau: catalanisme, esquerres, pluralisme i federalisme. No va abandonar mai l'optimisme de la voluntat, malgrat acceptar de manera creixent la inevitable profunditat del pessimisme de la raó pel que fa a la seva idea de federalisme en el context de l'estat espanyol.

Vam escriure dos llibres junts. Les contribucions d'en Miquel trasllueixen un *republicanisme*

Optimista de la voluntat, acceptava el pessimisme de la raó per a la idea federal a l'estat espanyol

d'esquerres situat més enllà dels nacionalismes estatals i no estatals tradicionals: "Des d'una concepció republicana de la ciutadania, l'equivalència entre nació i estat és un disbarat (...) Al mateix temps no hi ha llibertat sense autodeterminació".

M. Kundera ens alerta que "l'amistat resulta indispensable a les persones pel bon funcionament de la seva memòria". Miquel Caminal n'és una prova. És una de les millors persones i dels millors amics i col·legues que tots els que l'hem conegut mai haurem tingut.●